

šâr > qássar desapareix tota objecció i escrúpol de forma. I és el nom ben conegut dels 'blanquers' o tintorers moros a Espanya i el Magreb; *Qaşşâr* = *caçâr, cazçaria* «curador de llenços» (165a3); «candidatio» (RMa 161a); «dégraisseur, foulon». Doncs *Abu 'l-Qâš-šâr* > *Albocàsser* 'el (poble) dels blanquers' o bé 'Pare del Blanquer'. Ja hem vist que en la venerable afr. de 1249 és encara *Albocàçar* amb a final. I el que és de blanquers o tintorers n'hi havia d'haver en totes aquestes comarques. En la nostra tenim notícia de moriscos o morisques que s'hi dedicaven: *Fàtom la Tintara* era una morisca ja documentada l'any 1327, que, pel nom, es veu que era tintorera i vivia a Navajas, uns 70 k. SO. d'Albocàsser (Finke, *Acta Arag.* II, 936; E. T. C. II, 155); sabem prou que els nostres moros eren gent amiga de bany i de vestidura neta.

I hi ha un altre NL valencià provinent d'aquest mateix mot àrab: *Alcassar* o *La Cassar* (pron. *al-, laka-sâr*) pda. del te. de Teulada (1963, Ll. xxxiv), reforçant així la preferència que he atorgat a aquesta alternativa. La pronúncia *lalkasâr* en part es reduí a *laka-sâr*.

Sobre el nom de *Albocàsser* mallorquí, possessió del te. de Manacor, ja n'hem donat detalls a bastament en la nota del vol. I. Potser hauria valgut la pena de puntualitzar-hi un detall menor en la terminació. No en tenim notícia directa, però si fem cas d'AMAlcover, el seu nom figura en el *Rept.* Avui es pronuncia *Aubocasse* segons Alcover, i si ens fíem d'ell el seu nom figura ja en el *Rept.* de Mall. com «*Rahal Albucaze*» o «*R. Albucazem*» (BDLC II, 1905, 248; i després en *AlcM*). Si aquesta -n estigués ben comprovada, no lliçaria amb la -r del poble del Maestrat. Caldria provar-ho amb cites ben fidedignes, més que la d'ell; però sembla que realment no hi hauria -r, car ja en el vol. I citàvem *Albocasse*, segons una dada de Poveda, en l'any 1246. ¿Seria potser aquí un NP de terminació un poc diferent? P. ex. *Abu 'l-Hâsan* 'pare del Formós': «el 19.º rey de Granada se llamó *Muley Hazen*: otros le llamaron *Albo Hazen*» Pz. de Hita (*Guerras Civ. de Gr.* I, 16). On almenys tenim un altre testimoni de la transposició *Abu 'l-* > *Albo-*.

¹ Més que err. tip. també podria ser tolerància d'una pron. vulgar —sigui àrabica sigui cat. o cast.—. *Benicassi* per *càssim* és la forma vulgar local del NL de la Plana, i els historiadors castellans ens solen parlar dels reietons moros de taifes «Beni Casi» (Mz. Pi., *Oríg.* 439); però tant se val: tanta incúria aràbica hi hauria en una alternativa com en l'altra.

ALBOI

Nom de tres paratges valencians diferents —castell, alqueria, poblet—, coneguts encara i des del S. XIII.

1) Entre Benassal i Vistabella, ja en aquest terme, hi ha la grossa serra del *Boi*, que he travessat dues vegades anant d'un poble a l'altre. Oït *sêra del bôï* i anotat Benassal (1935) i Vistabella (1961), xxxix, 80.11,

i crec haver-ho sentit de nou a Benassal el 1961. «Muntats trespenen / l'ombrós *Boi* faldejant / ---» Garcia Girona, *Seidia* 81; amb nota (accentuat *Bòï*): «Gran tossal que domina tota la clotada de Montllò [r. Montllò]» (dit també del *Bòiro*); a la vessant es veuen les runes d'un castell molt antic, dit *del Bòï*, i al peu d'ell una ermita, també antiga, dedicada a Sant Bartomeu» (p. 267). El castell ja consta com «--- castri del Boy» en un doc. de 1382 (BSCC xiv, 462); *Sierra del Buey* mapa Chias, *Boy* IGC (full de Mosquero-la). La variant *Bòiro* de G. Girona, la vaig oir, en efecte, a Vistabella mateix (1961), xxxix, 78.16, com a nom del *Mas del Bòïro*, situat dins aquella serra, i confirmat a Lluçena (xxxix, 108.26).

2) *Alboi*, pron. *albôï* 1962 (xxxii, 6.11 i 10.2). És un llogaret de 80 hab., agr. al mun. del Genovés. SSiv. (p. 30) li dóna el mateix nom, amb variants antigues *El Boy* i *Boy*. Havia pertangut, junt amb el Genovés, a la col·legiata de Xàtiva, però poblada de moriscos, en 27 cases el 1574; llavors es creà El Genovés com a paròquia separada, amb filial *Alboi*; fou senyoriu de nobles des del S. xvii, passant després al comte de Ròtova. Cf. nota a l'art. *Alcoi*.

No figura, almenys en aquesta forma, en el *Rept.*, però crec que es refereix aquí el doc. de 1282, que resumeix *MtzFerrando* (*Doc. Val. ACA* II, núm. 1563), com «ordre a Ramon de Riusech que pagui a Peregrin, alcait del *Buy* o *Buey* ---»; altres dades, des de 1268, *MtzFerrando* I, 953, 994 i 1068.

3) No s'hi pot confondre geogràficament un castell antic, que pertanyia a Gandia, car n'havia d'estar allunyat prop de 20 k.; el qual trobem molt documentat en el S. XIII, amb alcait fix: «Sancho Roiç de Corella, alcaide del castillo del *Buey* --- Gandia ---»; 1269-70: «asignación a S. Ro. de Corella --- pagar a los hombres del castillo del *Buey*, sobre los réditos de la bailía de Gandia ---»; 1270: «--- S. Ro. de Corella, de la administración del castillo del *Buey* ---» *MtzFerrando* (*Doc. Val. ACA* I, 818, 953, 994). Ara bé en aquest mateix any 1270-71, ens dóna notícia d'un nom ben semblant, també a Gandia i dependent del mateix S. R. Corella: «Pedro Bou, vecino de Gandia, del establecimiento a censo que le hizo S. Ro. de Corella de un molino en el lugar de Pardinas» (*MtzFerrando*, ib. 1068). I *Pardinas*⁴ ens consta des del *Rept.*, i per *SSiv.*, com una alqueria de Gandia, poblada de moriscos (segons *SSiv.* des de 1248 fins al S. xvii). El nom d'aqueix *Pere Bou* em sembla un post-toponímic del d'aqueix castell, si bé en forma catalantitzada, en lloc del *Boi* o *Buey* dels altres textos, pres com pseudo-mossàrab.

No crec que puguem identificar una alqueria que ens consta en el *Rept.* entre les de Gandia, en forma diferent explica Chabàs en l'índex: «*Albuoyr*: don. de Gandia (416); parece que se llamaba también alquería de Bona, pero la fraseología del texto puede también significar una alq. llamada *Albuoyr* en término de Bona.»² Sembla que en realitat es tracta d'*Alfauir*.

ETIM. Cal tenir molt en compte la variant amb -ir, que trobem no sols aquí, i repetida com *Boiro* en el de